

ONDER DE AANDACHT

NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG JAARVERSLAG 2007

Inleiding

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (NHGL) is een particuliere organisatie ter bevordering van natuurstudie en veldonderzoek. Belangrijke activiteiten zijn het organiseren van onderzoeksprojecten, excursies en lezingen. Het merendeel van deze activiteiten heeft het karakter van veldbiologische inventarisaties. Door het faciliteren van een grote achterban aan vrijwilligers heeft het Natuurhistorisch Genootschap breed draagvlak in de Provincie Limburg. Deze vrijwilligers zijn voor de vereniging van belang bij het doen van inventarisaties en het registreren van waarnemingen uit het veld.

De verzamelde gegevens worden opgeslagen in een centrale databank en zijn voor uiteenlopende doelen beschikbaar voor derden. Verder geeft de vereniging een eigen maandblad uit. Voor deze activiteiten en het faciliteren van de vereniging stelt de Provincie Limburg een bijdrage in de exploitatiekosten beschikbaar. Hiermee wordt een aanvulling van de totale jaarlijkse exploitatiekosten verkregen. Met het voorliggende jaarverslag wordt een beeld geschetst van de activiteiten en behaalde resultaten in het jaar 2007.

Leden en bestuur

Het aantal geregistreerde leden van de vereniging daalde gedurende 2007 iets, er waren aan het einde van het jaar 1226 leden. Deze daling is te wijten aan een andere administratiesystematiek en het opschonen van het ledenbestand. Daarnaast tekende zich een werkelijke achteruitgang af. Voor het bestuur is dit een aandachtspunt. Terwijl het aantal jeugdleden terugliep en het aantal 65+ leden steeg, bleef het aantal reguliere leden licht achteruit gaan. De eerder verhoogde contributie heeft niet tot verlies aan leden geleid. Naast de onderstaande ledenaantallen zijn er tien ereleden, één bijzonder lid en één lid van verdienste. Zestien relaties of gastsprekers ontvingen als blijk van waardering een jaarabonnement. Het onderstaande overzicht geeft de verdeling van het aantal leden over de onderscheiden categorieën weer.

Categorie	Aantal per 31-12					
	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Jeugd en student-leden	11	30	28	37	38	62
65+ leden	268	228	222	217	199	191
Gewone leden	899	982	932	950	951	1064
Instellingen	48	40	37	37	38	41
Totaal betalende leden	1226	1280	1219	1241	1226	1358

Gedurende het jaar 2007 werd de ledenadministratie verder vanuit kantoor aangestuurd en inzichtelijk opgevolgd. Hierbij was met name Okjen Weinreich op vrijwillige basis voor een ochtend per week actief.

Het Dagelijks Bestuur had gedurende het jaar 2007 een wisseling en aanvulling van leden. Raymond Pahlplatz gaf de functie van secretaris over aan Denis Frissen. Als aanvulling van het Dagelijks Bestuur werd Harry Tolkamp in de rol als plaatsvervangend secretaris benoemd.

Het Algemeen Bestuur werd in de verslagperiode versterkt met de uit het Dagelijks Bestuur afkomstige Joof Teeuwen en Raymond Pahlplatz. Daarnaast trad als nieuw lid Marian Baars toe tot het Algemeen Bestuur. Per 31 december was de samenstelling van het bestuur als volgt.

Frans Coolen	voorzitter
Denis Frissen	secretaris
Leo Hobus	penningmeester
Rob Geraeds	ondervoorzitter
Harry Tolkamp	plaatsvervangend secretaris
Marian Baars	lid algemeen bestuur
Jan Hermans	lid algemeen bestuur
Wouter Jansen	lid algemeen bestuur
Hans de Mars	lid algemeen bestuur
Arjan Ovaa	lid algemeen bestuur
Olaf Op den Kamp	lid algemeen bestuur
Joep Orbons	lid algemeen bestuur
Raymond Pahlplatz	lid algemeen bestuur
Nicole Reneerkens	lid algemeen bestuur
Joof Teeuwen	lid algemeen bestuur

Activiteiten van studiegroepen en kringen

Binnen het NHGL waren eind 2007 vijftien Studiegroepen en vijf Kringen actief. Het voortbestaan van de Werkgroep Behoud Schinveldse bossen en Brunsummerheide werd in de najaarsvergadering ter discussie gesteld en met instemming werd de werkgroep beëindigd. De vijftien Studiegroepen en vijf Kringen organiseerden met wisselende intensiteit activiteiten als lezingen, excursies, veldbiologische inventarisaties, onderzoeksprojecten, werkdagen en cursussen. De meeste activiteiten zijn zowel voor leden als niet-leden van het Genootschap toegankelijk.

Kring of Studiegroep	2007 Aantal activi- teiten	2007 Gemid- deld aantal deel- nemers	2006 Aantal activi- teiten	2006 Gemid- deld aantal deel- nemers	2005 Aantal activi- teiten	2005 Gemid- deld aantal deel- nemers
Herpetologische Studiegroep	5	14	6	12-3	5	10
Plantenstudiegroep	69	32	60	3-48	85	10
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeves	5	40	5	40	5	40
Vlinderstudiegroep	10	9	9	8	10	6
Zoogdierenwerkgroep	8	15	12	10	12	10
Paddestoelenstudiegroep	30	8	30	10	30	12
Vissenwerkgroep	5	13	1	6	0	0
Sprinkhanenstudiegroep	6	8	1	10	3	5
Vogelstudiegroep	2	70	2	65	2	80
Mossenstudiegroep	42	3	36	3	40	3
Werkgroep Meinweg	12	4	12	5	5	6
Libellenstudiegroep	3	3	3	5	3	10
Mollusken Studiegroep Limburg	10	3	10	3	10	4
Fotostudiegroep	6	8	9	8	4	20
Watzitdaar.nl	0	0	8	5	-	-
Kring Maastricht	10	21	8	12	9	15
Kring Heerlen	13	26	13	11-42	15	27
Kring Venlo	25	9	37	11	24	11
Kring Roermond	6	25	4	20	3	35
Kring Venray	7	20	6	15	8	18

Bij twee getallen onder aantal deelnemers duiden deze op respectievelijk excursies en lezingen.

Onderstaand volgt een opsomming van de meest in het oog springende activiteiten.

De werkgroep Watzitdaar.nl is in 2006 gestart en heeft als doel om jeugd te interesseren voor natuuronderzoek. De werkgroep richt zich op basisscholen en werkt samen met de stichting IKL en de PABO van de Hogeschool Zuyd. Naar aanleiding van het beleidsplan 2005-2010 van het Natuurhistorisch Genootschap, zet deze werkgroep in op het verjongen van het ledenbestand en van de deelnemers van activiteiten. Gedurende 2007 waren er meerdere overleggen in stuurgroepverband waarbij de samenwerking met IVN-afdelingen en NME-centra werd opgezet.

Verheugend zijn de nieuwe activiteiten die de Vissenstudiegroep ontplooit. Er zijn in 2007 verschillende beekinventarisaties aan vissen uitgevoerd. Een vijftal excursies werden uitgevoerd; in de Grote Molenbeek (twee maal), Swalm, Worm en Tungelroysche beek werden inventarisaties uitgevoerd. Veldwerk werd steeds samen met RAVON en Waterschappen georganiseerd.

De Zoogdierenwerkgroep organiseerde in maart een lezing over de Wilde kat. Middels fotovalonderzoek van de Provincie, uitgevoerd door Jaap Mulder, kon het voorkomen van de soort in Zuid-Limburg worden aangetoond.

In 2007 bestond de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven 30 jaar. Ter gelegenheid van dit jubileum werd een feestavond gehouden die druk werd bezocht.

Geregeld kwam het Natuurhistorisch Genootschap in het nieuws; lokale en regionale media besteden ruimschoots aandacht aan ingezonden persberichten. De resultaten van het jaarlijkse inventarisatie-weekend werden breed uitgemeten in de krant.

Het jaarlijkse inventarisatie-weekend van het Genootschap vond in 2007 met ruim 27 deelnemers voor de achtste keer plaats in het weekend van 8 tot en met 10 juni. Deze keer werd het gebied rondom het Leudal onderzocht met terreinen als de Ophovense zandberg en Asbroekerheide.

Huisvesting en personeel

In 2007 is met de gemeente Roermond en andere partners het huur-

FOTO: H. HEIJLIGERS

contract voor de huisvesting in het GroenHuis ondertekend. Dit huurcontract loopt tot en met 2010. Het Natuurhistorisch Genootschap verhuisde eind 2005 intern van de zolderverdieping naar de begane grond. Het Natuurhistorisch Genootschap stelt werkruimte beschikbaar aan Bosgroep Zuid-Nederland.

De personele bezetting van het kantoor kende in 2007 behoorlijk wat wijzigingen. De bezetting van het kantoor in 2007 bestond uit:

- Henk Heijligers (bureau manager voor 32 uur per week);
- Neeltje Huizenga (8 uur per week als projectleider Limburgse zoogdierenatlas);
- Sef Teeuwen (24 uur per week als gegevenscoördinator bij de NatuurBank Limburg);
- Frédérique de Bruijn (24 uur per week, gedetacheerd bij de gemeente Roermond);
- Jeanne Cuypers (16 uur per week, vanaf 1 september als administratief medewerkster);
- Jan Schiebroek (24 uur per week, vanaf 1 december als assistent bureau manager).

Het kantoor van het Genootschap wordt naast deze medewerkers ook door diverse vrijwilligers ondersteund. Zo wordt het publicatiebureau en de ledenadministratie door respectievelijk Marja Lenders en Okjen Weinreich gerund. Abdulrahman Razwan was tot in oktober naast zijn stage als vrijwilliger actief bij het Natuurhistorisch Genootschap. Hij werkte aan de digitale infrastructuur van de Genootschap-site, en daarbinnen aan de ledenadministratie.

Vanaf 1 januari 2007 was Roel Steverink in dienst bij de Stichting Phoenix. Vanuit deze stichting wordt Roel gedetacheerd bij het Natuurhistorisch Genootschap en tewerkgesteld als receptiemedewerker van het GroenHuis.

De procentuele verdeling van de arbeidstijd van de bureau manager was als volgt:

Omschrijving	2007	2006	2005	2004	2003
Totaal aantal gewerkte uren	1478	1399	1423	1474	1049
Kantoor, organisatie, bestuur, kringen & studiegroepen	34	39	34	35	39
GroenHuis	2	4	7	6	4
Redactie Natuurhistorisch Maandblad	18	16	19	17	27
Projecten en overig	14	14	9	10	14
Stichting Natuurpublicaties Limburg	3	6	3	2	10
Stichting NatuurBank Limburg	29	21	29	30	5

Maandbladen publicaties

De samenstelling van de redactie van het *Natuurhistorisch Maandblad* bleef in 2007 ongewijzigd. Er verschenen twaalf nummers van het Maandblad. In totaal telde de jaargang 2007 exclusief de omslagen 319 pagina's. Als speciale themanummers werden uitgegeven het themanummer naar aanleiding van het 75-jarig jubileum van Stichting het Limburgs Landschap en twee nummers over het Nationaal Park de Meinweg.

Sinds 2003 verschijnt jaarlijks het tijdschrift *Limburgse Vogels* van de Vogelstudiegroep. In 2007 verscheen het blad in een oplage van 450 stuks. Deze editie kende 84 pagina's met een veelheid aan vogelonderwerpen. De verschillende artikelen gingen onder andere in op de Grauwe klauwier als broedvogel van Zuid-Limburg, perspectieven voor akkervogels rondom Buggenum en het karteren van broedvogels rondom Nederweert. Het aantal abonnees daalde licht in 2007 naar een aantal van 324. De opmaak wordt op vrijwillige basis door Ivo Meeuwissen verzorgd. Het blad verschijnt in full-color druk waardoor het qua vormgeving met kleurenfoto's goed oogt.

De Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven brengt met ondersteuning van het Genootschap het eigen tijdschrift *SOK Mededelingen* uit. In 2007 verschenen twee nummers: 46 en 47. Het aantal abonnees van *SOK Mededelingen* bedraagt 327. Het juni-nummer beschrijft onder andere de vondst en datering van het tot nog toe oudste opschrift uit de Limburgse mergelgroeven. Middels een C-14 datering is de authenticiteit van het uit 1468 stammende opschrift aangetoond. Daarnaast brengt de studiegroep *SOK info* uit, in 2007 verschenen de nummers 123 tot en met 127.

In 2007 verschenen wederom, al dan niet regelmatig verschijnende, periodieken of mededelingenbladen voor de leden. Vanuit de verschillende studiegroepen en kringen worden al dan niet regelmatig eigen mededelingenbladen uitgebracht. Het gebruik van digitale nieuwsbrieven en mailgroepen is meer en meer in opkomst. De Zoogdierenwerkgroep maakt hierbij zelfs gebruik van een afgeschermd werkforum waarbinnen voor de productie van de zoogdierenatlas veel interactie plaats vindt. Het meest actieve verkeer via internet wordt door de Vogelstudiegroep ontplooid.

In 2007 zijn geen publicaties van het NHGL door de Stichting Natuurpublicaties Limburg uitgebracht.

Promotie en publiciteit

De jaarlijkse Genootschapsdag vond op zaterdag 24 februari 2007 voor de tiende keer plaats op de vaste locatie van het Bisschoppelijk College Broekhin te Roermond. Deze jaarlijkse ontmoetingsdag voor Genootschapsleden was met ruim 200 deelnemers opnieuw goed bezocht. Op de dag werd stilgestaan bij het 75-jarig jubileum van Stichting het Limburgs Landschap. Veel waardering werd uitge-

sproken voor het programma van de Fotostudiegroep dat de dag af sloot met luchtig beeldmateriaal.

FOTO: H. HEIJLIGERS

Het Natuurhistorisch Genootschap bouwde haar waarnemingen-archief uit tot meer dan 1.740.000 waarnemingen. In 2007 betekende dit een groei van ruim 270.000 waarnemingen waarbij grote aantallen zoogdierwaarnemingen werden toegevoegd aan de database. Uitwisseling van gegevens werd in 2007 met de landelijke organisaties FLORON en RAVON overeengekomen.

Beleidsbeïnvloeding

Het Natuurhistorisch Genootschap wordt regelmatig door haar leden en achterban gevoed met projecten of situaties waarbij natuurwaarden in het gedrang raken of zijn. In een beperkt aantal gevallen komt het hierbij tot het uitoefenen van bestuurlijke druk of inzetten van een juridische procedure. Gedurende 2007 was het Genootschap betrokken bij een aantal procedures, onder andere voor het behoud van een populatie kieuwpootkreeften bij de Herinrichting Mergelland-Oost en verzocht het Genootschap bij een project in Kerkrade aan het Ministerie van LNV om handhaving in het kader van de Flora- en Faunawet ter bescherming van amfibieën. Steeds wordt bij dit soort zaken eerst en vooral gezocht om via overleg en rede te komen tot een gedragen oplossing. Voor het voeren van procedures wordt geregeld met de in het GroenHuis gevestigde Milieufederatie contact opgenomen. Voor overleg en advies zijn diverse leden geregeld op persoonlijke titel betrokken bij diverse commissies en overlegorganen.

Overlegorgaan	Deelname
Algemeen Bestuur Limburgs Landschap	Frans Coolen
Beheercommissie Limburgs Landschap	Joof Teeuwen, Jan Hermans
Adviescommissie beheer Beegderheide	Wouter Jansen, Jan Hermans, Joof Teeuwen & Henk Heijligers
Klankbordgroep Natuurvisie Roermond West	Wouter Jansen
Overleg met Stichting de Marke (Venray)	Joof Teeuwen & Henk Heijligers
Gebiedscommissie Reconstructie Venray-Meerlo-Wanssum	Joof Teeuwen
Contactcommissie-Sint Pietersberg	Rik Bastiaens
Hamsteroverleg Limburg	Wim van Mourik
Gebruikersgroep Nationaal Park De Meinweg	Wouter Jansen
Coördinatiegroep CNME Maastricht	Bert Op den Camp

Voor de voortgang van projecten, zie onderstaande tabel

Project	Voortgang in 2007
Adderonderzoek op de Meinweg	Het DNA adderonderzoek werd in 2007 afgerond.
Avifauna in Limburg	Met het gereed komen van de atlas werd het project afgerond. Het project werd aan de provincie aangeboden met het verzoek om de verstrekte subsidie vast te stellen.
Libellenatlas	Vanwege slechte weersomstandigheden waren er maar enkele inventarisatie-excursies succesvol.
Flora van Midden-Limburg	Het veldwerk voor deze atlas werd voortgezet in 2007.
Zoogdierenatlas van Limburg	Door gericht veldwerk werd verder gegaan met het inzamelen van gegevens, het hele jaar door werden nog waarnemingen aan de database toegevoegd. Soortauteurs schreven de eerste teksten van de atlas.
Herpetofauna-atlas van Limburg	In 2007 werd gewerkt aan het in lijn brengen en redigeren van de verschillende soortteksten. Het waarnemingenbestand is aangevuld met de waarnemingen uit de periode 2003-2006 en verspreidingsgegevens uit aangrenzend Duitsland, België, Noord-Brabant en Gelderland zijn verwerkt. Moeilijkheden met het gegevensbestand bleven voortbestaan.
Sprinkhanen en krekels van Limburg	Een Limburgse verspreidingsatlas is in voorbereiding, samen met het EIS-Nederland (European Invertebrate Survey) werkte de Sprinkhanenwerkgroep in 2007 verder aan de uitbreiding van het gegevensbestand van sprinkhanen en krekels. Enkele excursies werden georganiseerd.
Atlas van zeggsoorten in Limburg	Het veldwerken inventarisatieactiviteiten in 2007 verliepen volgens planning. Met name veldwerk is uitgevoerd.
Digitaliseren en indexerend van het Maandblad	In 2007 is dit project niet aan bod gekomen. Ervaringen bij derden leren dat dit met technologische vooruitgang steeds eenvoudiger wordt. Het beleidsvoornemen blijft staan.

Project	Voortgang in 2007
100-jarig bestaan	Een van de invullingen waarmee het Natuurhistorisch Genootschap het 100-jarig bestaan wil opluisteren is het uitgeven van een jubileumboek. Freek van Westreenen is gevraagd hierin het voortouw te nemen, eerste artikelen en ideeënvorming lopen.
Verstoringsonderzoek vleermuizen	In 2007 liep het project verder om inzicht te verkrijgen naar de verstoring van overwinterende vleermuizen in mergelgroeven. Andere groeven werden betrokken dan eerst voorzien. Mijnbouwwetgeving en onbekendheid bij rijksoverheid zorgde voor stagnatie van het project.
Atlas van Mollusken in Limburg	De Molluskenstudiegroep heeft het initiatief genomen voor het maken van een verspreidingsatlas van de Limburgse landslakken. Een voorlopige atlas is inmiddels gereed.
PBC educatieproject	Het project werd in 2007 afgerond. Het Genootschap schafte met de middelen diverse presentatiematerialen aan.

Financiën

De totale exploitatiekosten bedroegen in 2007 afgerond € 252.000,-. Het boekjaar werd afgesloten met een positief saldo van circa € 14.000,-. Voor de reguliere exploitatie stelde de provincie Limburg een bijdrage van € 78.941,- beschikbaar. De opbrengsten van contributies van Natuurhistorisch Genootschap, Limburgse Vogels en SOK Mededelingen bedroegen ruim € 42.000. De overige inkomsten bestonden onder meer uit project-subsidies, verkoop van publicaties, vergoeding ruilverkeer, en doorberekening van loonkosten van medewerkers aan projecten.

*Denis P.E.M. Frissen,
secretaris*

Jaarverslag 2007, vastgesteld door de algemene ledenvergadering op 3 april 2008 te Maastricht.

BINNENWERK BUITENWERK

OP DE INTERNETPAGINA WWW.NHGL.NL IS DE MEEST ACTUELE AGENDA TE RAADPLEGEN

● **ZONDAG 6 JULI** organiseert de **Mollusken Studiegroep Limburg** een excursie in de omgeving van Afferden. Vertrek om 10.30 uur bij de kerk in Afferden.

● **ZONDAG 6 JULI** organiseert de **Plantenstudiegroep** een excursie naar Sourbrodt (België) met als thema hoogveen en beekdalen onder lei-

ding van Geert Kierkels. Verplichte opgave via planten@nhgl.nl.

● **MAANDAG 7 JULI** organiseert de **Plantenstudiegroep** een excursie naar Steenberg de Koumen onder leiding van John Adams. Vertrek om 19.00 uur vanaf het zwembad Otterveurd, Gravin van Schönbornlaan in Hoensbroek.

● **DONDERDAG 10 JULI** houdt de **Plantenstudiegroep** een streepexcursie in Heel. Vertrek om 10.00 uur bij de

kerk van Heel (coördinaten: 190,6-354,3). Opgave bij Eduard Blink (tel. 043-4081796) of Karel Brussee (tel. 043-4592978; e-mail: kj.brussee@compaqnet.nl). De excursie duurt tot circa 13.00 uur.

● **DONDERDAG 17 JULI** houdt de **Plantenstudiegroep** een streepexcursie in Sint-Geertruid/Herkenrade. Vertrek om 10.00 uur bij de laatste huizen van Herkenrade richting Bruisterbosch. Opgave bij Eduard Blink (tel. 043-4081796) of Karel

Brussee (tel. 043-4592978; e-mail: kj.brussee@compaqnet.nl). De excursie duurt tot circa 13.00 uur.

● **ZATERDAG 19 JULI** organiseert de **Paddestoelenstudiegroep** een excursie naar het Leudal. Vertrek om 10.00 uur vanaf de parkeerplaats bij de kerk in Haelen.

● **ZONDAG 20 JULI** organiseert de **Plantenstudiegroep** een excursie naar Brackvenn (België) onder leiding van Fer Bemelmans. Vertrek om